

THOREAU I ELS PRINCIPIS DEL TRANSCENDENTALISME

Walden, i tot el procés de reflexió i de construcció de la seva identitat moral que acompanya la seva vida a la cabana, és per a Thoreau una ocasió per provar que el transcendentalisme no és una cosa de llibres, sinó una decisió existencial, una filosofia viscuda, una manera d'enforçar la vida amb sentit. Dos fets nuclears en la vida de Thoreau: la seva estada a la presó (1846) i la vida a la cabana (on va estar-se del 4 de juliol de 1845 fins el 6 de setembre de 1847, però no d'una manera continuada) entren dins aquesta concepció d'una vida d'autoexamen.

Henry David Thoreau és un transcendentalista. Això implica assumir una sèrie de principis més o menys axiomàtics, que tenen el seu antecedent en un text d'Emerson que es diu: *La natura* (1836) i que es poden esquematitzar en alguns punts molt bàsics:

1.- Déu existeix, però aquest Déu no té res a veure amb el del judeocristianisme (gelós i que practica la venjança). Més aviat es pot assimilar a una ànima còsmica, a una energia eterna que es plasma en la natura, que finalment el portarà a l'hinduisme. A *Walden*, Thoreau escriu que hi ha *dos déus eterns*, el passat i el pervenir. És en aquesta eternitat del temps on s'inscriu la serena plenitud de l'instant.

2.- El coneixement més significatiu que posseïm en la vida s'exerceix per intuïció. Conèixer no és una qüestió d'anàlisi, sinó de sentiment, d'intuïció, se simpatia. Les coses més importants de la vida (començant pel sexe) no són lògiques. Els nens, els animals, etc., no són lògics. A *Walden*, Thoreau comenta amb més o menys ironia que ell s'havia autoanomenat inspector de les tempestes de neu i de les tempestes de pluja. En aquesta intuïció profunda hi ha també un principi d'autoafirmació.

3.- La vida de debò, la vida realment significativa, és la que ens porta lluny de les masses. La història d'una nació no és la de les masses sinó la d'uns quants homes excepcionals, significatius, que marquen el destí d'un poble. A *Walden* explica, per exemple, que si cadascú es construís una cabana amb les seves pròpies mans i conreés els seus propis aliments per a ell i per a la seva pròpia família, la facultat poètica es desenvoluparia universalment.

4.- La confiança en un mateix és una virtut cardinal, a partir de la qual s'articula la vida significativa. Qui ha entès el missatge de la natura confia també en ell mateix. La necessitat de comprar i vendre ens degrada com a humans, però qui ha viscut en la natura ha après la confiança.

5.- Cap altre humà té cap dret a jutjar sobre les decisions que pren un home lliure. En conseqüència un home autèntic és sempre un inconformista i això s'expressa des de la manera de vestir a la manera de jutjar i de viure. A *Walden* dirà que no es necessita roba nova, sinó humans que siguin capaços de portar roba nova. *El que cal als homes no són coses amb les quals fer, sinó alguna cosa per fer, o millor alguna cosa de ser.*

6.- La natura, que no té un contingut moral, és el model dels judicis. Tot allò que és bo és també bell i lliure. I la contemplació de la natura és portadora de joia. La simplicitat que s'aprèn de la natura, i que mostra com, al cap i a la fi, estem al món simplement de pas no implica cap moralina; és un pur reconeixement de l'ordre del món.

7.- Cal canviar-se un mateix per comptes de pretendre canviar l'ordre del cosmos. Aquesta era també la norma del que Descartes havia anomenat la moral provisional. No es tracta de canviar la natura, ni el món polític, sinó d'alguna cosa més profunda. D'entendre el significat de la primavera i de posar les condicions per tal que la humanitat floreixi.

Apunt realitzat a partir dels comentaris de Michel Onfray a les antologies de *Walden* i dels escrits de joventut, *Viure com un príncep*, publicades en francès per Libro-Flammarion, 2020.